

# SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo Slovenskega Gospodarja v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kato. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vln. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Inserate se plačujejo od enostopne pettirvste za enkrat 15 vln., za dvakrat 25 vln., za trikrat 35 vln. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Ne zapre reklamacije se poštnino proste.

## Sijajna avstrijska zmaga proti Srbom.

Avstrijci premagali Srbe pri Valjevu. — Hrvati se posebno odlikovali. — Prvi ranjenci v Budimpešti — Nova vojska na Balkanu.

Nova razveseljiva poročila so prišla iz Srbije. Avstrijci na srbski zemlji prodirajo, Srbi se umikajo. Naši so se tako junaško borili, da so se morali umakniti Srbi proti Valjevu. Posebno častno za nas avstro-ogrsko Jugoslovane je, da so se v teh bojih pred vsem odlikovali Hrvati varaždinskega pešpolka št. 16. Junaštvo Hrvatov in Slovencev se bo tudi v sedanji vojski izbornostno izkazalo. Kadar nam je treba v dejanju braniti cesarja in domovino, nismo nikdar zadnji.

Po teh bojih je sedaj severozahodni kot Srbije zaseden od Avstrije in Srbi so se morali umakniti notri proti Valjevu. Železnica med Sabacem in Ložnico je naša in v notranjost Srbije so nam odprte dobro nađelane ceste. Mi prodiramo v Srbijo, kolikor se da posneti iz dosedanjih poročil, od dveh strani, od severa pri Sabacu in od zapada pri Ložnici.

## Srbi bežijo proti Valjevu.

Dunaj, dne 16. avgusta

(Uradno.) Boji ob Drini, o katerih smo že poročali, so se včeraj, v soboto, dne 15. avgusta, končali z odločilno zmago naših čet, katere so vrgle sovražnika, ki je razpolagal z veliko vojno silo, v smeri proti mestu Valjevu. Naši so vjeli mnogo Srbov ter so dobili veliko vojnega plena. Avstrijska armada je bežečemu sovražniku za petami. Naše čete so proti enako močnemu sovražniku, ki se je nahajal v močnih postojankah, se bojevale z občudovanja vrednim junaštvom. Posebno pa zasluži varaždinski pešpolk št. 16, da se ga pohvalno omeni. Častniki in moštvo, dasiravno v težavnem položaju, je šlo s staroznanim, neprimernim junaštvom, ki je lastno cesarju vedno zvestim Hrvatom, v boj po zmago. Podrobna poročila o poteku teh bojev in o zaplenjenih zmagovalnih znamenjih, še sledijo.

Mesto Valjevo, okrog katerega se torej sedaj najbrž vršijo vroči boji med Avstrijo in Srbi, leži kakih 35 km vzhodno od bosanske meje, je že staro mesto. Že za časa Rimljanov je bilo mesto močno utrjeno. Valjevo leži v bližini izvira reke Kolubara, ki je eden najvažnejših pritokov Save. Nad mestom se dviga dokaj visoka Medvednik-planina. Mesto ima krasno lego. Okolica je obdana z rodovitnimi, večinoma s češpljami obsajenimi hribi. V zadnjih desetletjih se je ugled mesta zelo povzdignil. Valjevo šteje okrog 10.000 prebivalcev. Okolica mesta je posebno bogata na rudah. Prebivalstvo se mnogo peča s trgovino. V mestu je najstarejša hranilnica v Srbiji. V bližini Valjeva je več podzemeljskih jam, med njimi je najznamenitejša Petnjicka. V te pečine so se skrivali ljudje pred Turki. A sedaj se je ondi zbirala ob nedeljah in praznikih po letu mladina ter se je igrala v hladnem prostoru. Pri Valjevu so se že tudi naši pradedi večkrat bojevali, in sicer zoper Turke. L. 1804. je slovił Črni Jurij, ki je tedaj služil kot častnik v avstrijski armadi, pri Valjevu premagal močnejšo turško armado in se polastil mesta. — Valjevo so Srbi zadnja leta močno utrdili; tudi na gori Medvednik imajo precejšnje utrdbe. V Valjevu ima Srbija eno največjih zbirališč vojaštva in veliko orožarno. Izmed raznih oblasti je v Valjevu nastanjen štab enega divizijskega in brigadnega poveljstva. — Od Valjeva vodi železnica proti severu v mesto Obrenovac, oziroma v Belgrad.

### Zmagoviti varaždinski polk.

Varaždinski pešpolk št. 16, ki se imenuje s polnim naslovom: varaždinski infanterijski polk baron Giesl št. 16, se je posebno vrlo obnašal v bitki pri

Valjevem, tako, da tudi uradno poročilo posebej omenja njegovo hrabrost. Polk je izmed najstarejših polkov naše armade. Sestavljen je že l. 1538 in se je udeležil 123 vojsk. Menda ni bilo vojske in ne večje bitke, pri kateri bi tudi „varaždinci“ slavno ne sodelovali. Lansko leto v avgustu je slavil polk 40letnico, odkar se je opustila vojna granica, na kateri so junaški Hrvati branili v minulih časih Avstrijo pred turškimi vpadi. Pri tej priložnosti so jim dali iz vojnega muzeja staro, razstreljeno polkovno zastavo, okoli katere se je zbiral in vojskoval polk v letih 1848 in 1849 v Lombardiji. Slavljenci so poslali lani cesarju v Lsi brzojavno zagotovilo svoje udanosti, za kar se jim je cesar zahvalil ter jim srčno želel „slavno bodočnost“. Cesarjevo željo so „varaždinci“ sedaj izpolnili. Polk je dosedaj garniziral na Dunaju. Sestavlja se iz okraja Belovar na Hrvaškem. Našitke ima žvepleno-rumene, gumbe rumene.

## Prvi ranjenci v Budimpešti.

Budimpešta, dne 16. avgusta.

(Uradno.) Danes ob 9. uri popoldne je pripeljal prvi vlak iz Zemuna 47 avstrijskih ranjencev, ki so bili ranjeni v bitki pri Sabacu. Na kolodvoru so jih pričakovali trije zdravniki in trije avtomobili. Ranjence so spravili najpoprej v čakalnico. Med ranjenci je samo 5 težko ranjenih. Neki pešec, kateremu je zdrobil šrapnel stegno, je rekel smeje ob navzočnosti zdravnika: „Kaj ne, gospod zdravnik, v 10 dneh bom že zopet lahko klestil po Srbih?“ Zdravniki so pregledali v čakalnici obveze ranjencev in se je pri tem dognalo, da je bila njihova prva zdravniška pomoč na bojnem polju zelo dobra. Nato so prepeljali vse ranjence v garnizijsko bolnišnico. Pred kolodvorom se je zbrala tisočera množica, ki je z navdušenjem pozdravljala prve ranjence, ki so došli v Budimpešto. Množica je prodrla vojaški kordon in je delila med ranjence denar, okrepčila, smodke itd. Med velikanskim navdušenjem je spremljala množica ranjence v garnizijsko bolnišnico.

### Ranjenci izpred Sabaca.

Budimpešta, dne 17. avgusta.

Danes so pripeljali semkaj z drugim vlakom 97 ranjencev iz bojev okoli Sabaca, med njimi dva težko ranjena. Vsi govorijo z navdušenjem o hrabrosti naših čet. Ranjence, ki so si večidel lahko sami pri hoji pomagali, je prevzela rešilna družba ter jih odpeljala v bolnišnico. Razpoloženje ranjencev je izbornostno. Vsi pravijo, da komaj čakajo trenotka, ko se bodo smeli vrniti na bojišče.

### Srbski poveljniki.

Iz zanesljivega vira se poroča, da srbski severni armadi poveljuje prestolonaslednik Aleksander, kateremu je pridružen neki ruski general. Poveljnik zahodnih čet je pa general Stepanovič. Srbski dvor se pripravlja na odhod iz Niša v Skopje.

## Avstrijsko-rusko bojišče.

Avstrijska kavalerija zmagovito prodira v Rusijo.

Dunaj, dne 16. avgusta.

(Uradno.) Nekateri izvenavstrijski listi so zadnji čas prinašali vesti, kakor da bi bile ruske čete na več krajih ob avstrijski meji dosegle uspehe zoper Avstrijce. Ta poročila so popolnoma neresnična. Več ruskih čet, ki so na nekaterih krajih udrle nekaj ki-

lometrov čez našo mejo, so naši pri mestih Zalosse, Brody in Sokal vrgli nazaj. Sploh pa se te čete niti niso upale spuščati v večje boje, ampak so samo zažigale in požigale v obmejnih vaseh, ki so bile brez oboroženega varstva. Pač pa so naše kavalerijske čete prodrle na več krajih že daleč v rusko ozemlje.

### Ob začetku avstrijsko-ruske vojske.

Krakov, dne 15. avgusta.

Poljski list „Glas Narodu“ poroča z uradnim dovoljenjem o dogodkih, ki so se vršili v ruskih obmejnih krajih potem, ko se je razglasilo vojno stanje:

Ruske oblasti so izgubile glavo in povsod je nastala neverjetna zmešnjava. Vojne zavezanice so ponoči s silo vlačili iz postelj in jih z voznimi vozili v mesta, kjer pa je vladala navadno taka zmešnjava, da oblasti niso vedele, kaj naj počnejo in kje naj začnejo delati. Končno so uradniki zbežali in prepustili vpoklicane rezerviste svoji usodi. Seveda so se rezervisti zopet vrnili na svoje domove. Državne uradne spise so iz strahu, da ne bi bili prišli Avstrijcem v roke, zanesli na cesto in jih zažgali. Se-le, ko so ruske oblasti zbežale, so nastale v ruskih obmejnih in tudi drugih, od meje bolj oddaljenih vaseh, redne razmere. Ruski kmetje so zopet mirno obdelovali svoje polje in so prinašali ter privražali svoje pridejke in živež na trg v Krakov, ker je meja sedaj odprta. Vsled velikega uvažanja ruskih pridelkov so se cene na krakovskem trgu zelo znižale in so v mnogih slučajih celo nižje, kot pred izbruhom vojske. V ruskih obmejnih krajih sprejemajo prebivalci naše čete z velikim veseljem. Povsod se ustanavljajo organizacije rusko-poljskih prostovoljcev, ki se hočejo boriti pod avstrijsko zastavo zoper svoje dosedanje tlačitelje — Ruse. Mnogi rezervisti na Rusko-Poljskem, posebno v obmejnih krajih, se skušajo odkupiti od vojaške službe. Ruske oblasti pa po navadi zahtevajo veliko večje zneske za odkup kot jih pa rezervisti ponujajo. Radi tega se mnogi vrnejo zopet domov, češ, da gredo po več denarja. Med tem pa Rusi navadno zbežijo iz strahu pred bližajočimi se Avstriji in ubogi rezervisti si prihranijo svoj denar. Ti pa iz veselja, da jim ni treba iti služiti v rusko armado, darujejo večinoma ves denar, namenjen za odkup, organizacijam poljskih prostovoljcev, posebno onim mladeničem-strelcem ter se tudi sami vpisujejo v te prostovoljne čete.

### Avstrijci presenetili Ruse.

Da so avstrijske in nemške čete vpadle na ruska tla, je popolnoma presenetilo ruske obmejne vojaške čete. Večje zmešnjave si nihče niti misliti ne more, kakor je nastala vsled tega. V Jedreejevo so nekoliko poprej poklicale ruske oblasti vse mobilizirane celega okrožja pod orožje. Zbralo se jin ie okoli 2000 mož. Mobilizacija ni hotela iti izpod rok, komisija je delala počasi in vsi pod orožje poklicani so se še nahajali v mestu. Neki kmet je hotel svojega sina, kakor je še v Rusiji v navadi, vkljub temu, da so tozadevne postave zelo stroge, odkupiti od vojaške dolžnosti. Ker je bil pa v slabih premoženjskih razmerah, je spravil skupaj samo 120 rubljev, reklo se mu je pa, da mora plačati najmanj 150 rubljev, če hoče odkupiti svojega sina od vojakov. V največji obupanosti je revež odpotoval, da bi si še ponoči v svoji vasi toliko izposodil, da bi zamogel plačati zahtevano svoto. Ko se je drugega dne zgodaj zopet vrnil v mesto, je že bilo po mestu vse križem in zbegano. Uradniki so imeli ogromno dela, da bi spravili sku-

**Najnovejša poročila se nahajajo pred inserati.**



paj vse vrednostne reči in jih naložili na vozove. Častniki so preklinjali in z vso naglico spravljali kone skupaj, kajti mestu so se bližali — avstrijski vojak! Naborna komisija je zbežala in nihče se ni zmešnil za one, kateri so bili poklicani pod orožje. Predsednik naborne komisije je kar na cesti zažgal vse vojaške listine in rekel navzočim: „Zbežite, kamor le morete, mi nimamo tukaj nič več opraviti.“

V nekaterih urah so jo Rusi odkurili. Najsrečnejši pa je bil gotovo oni kmet, kateri je svojega sina spravil srečno domov in mu ni bilo treba šteti 150 rubljev. — V Slomnikih se je ondotal župana nasmejati, ko se je povedalo, da se bližajo avstrijske čete in ni hotel tega verjeti. In ko mu je neki obmejni stražnik, ki je prihitel ves razburjen k županu, potrdil to novico, ga je dal zapreti, češ, da bega ljudi. Ko so se kmalu nato prikazale prve avstrijske patrulje, jo je pa župan odkuril tako naglo, da je še celo pozabil na svoj klobuk.

#### Ruski avtomobil z denarjem vred zajet.

Dne 15. t. m. so nemške oblasti zajele na mostu čez Moldavo pri Schwarzheitu na Saksonske bližje češke meje neki ruski oklopni avtomobil, ki se je pripeljal iz Schwarzbacha. Avtomobil je trčil ob verigo, ki je bila razpeta čez most. Avtomobil se je prekučnil in vse osebe je vrglo iz voza. Vozil je veliko svoto ruskega denarja. Nemške oblasti so zaplenile avtomobil in ves denar.

#### Kaj pripoveduje poljski orožnik Vlozok.

Lvov, dne 13. avgusta.

Poljski častniki prinašajo daljša poročila o boju pri Podvolocziski, kakor jih opisuje ranjeni orožnik Vlozok, ki leži sedaj v lvovski bolnišnici. Poročilo se glasi:

„V četrtek, dne 6. avgusta, ob 5. uri zjutraj, ko sem se ravnokar vrnil s patruljnega obhoda, sem naenkrat slišal močan pok (eksplozijo). Takoj mi je bilo jasno, da so razstrelili Rusi most čez reko Zbrucz in še neki drugi most, čez katerega vodi deželna cesta. Ruska patrulja je stražnico v bližini mostu zažgala in uničila tudi bližnje rusko vojaško skladišče. Takoj sem sklical patruljo, broječo 6 mož, ter sem se hotel podati na mejo. V tem hipu pa smo bili sprejeti s celotno ploho ruskih krogel. Ker sem opazil, da je sovražnik močnejši od nas, smo se umaknili do druge stražnice nazaj ter smo poklicali pomoč. Kmalu sem dobil na razpolago 34 mož. Tako ojačeni smo se pomaknili naprej proti sovražniku. Na ruski strani je stal oddelek infanterije in kozakov. Nekateri Rusi so se bili skrili za hiše mesta Voloczisk, drugi zopet v ozadju mesta na nekem griču. Od tam so streljali na nas, a vendar nam niso napravili nobene škode. Ob 8. uri dopoldne so začeli Rusi močnejše streljati. Mi se pa s sovražnega ognja nismo ustrašili in smo prodirali naprej. Rusi so se takoj umaknili. Naši so dobro streljali. Videli smo, da je vsakokrat, kadar so oddali naši skupne strele (salve), padlo več kozakov s konjev in tudi mnogi izmed njih, ki so se skrivali po hišah, so dobili svoj del. Naša četa je vrgla sovražnika daleč nazaj. Ker smo bili za uspešno prodiranje preslabi, smo potem, ko smo Ruse popolnoma uzugali, se vrnili zopet na našo postojanko Podvolocziska. Ob 10. uri so nas Rusi z veliko premočjo zopet napadli. Mi smo imeli 2 mrtva, toda kljub temu se jim ni posrečilo, da bi nas pregnali. Popoldne ob 4. uri me je pri zopetnem napadu zadela krogla v levo nogo in tako se nadaljnjih bojov nisem mogel več udeležiti.“

#### Kozaki so padli v past.

V bližini Brody-ja, gališkega mesta blizu ruske meje in pri Rozwadovu so v gozdovih prodrli ruski kozaki čez avstrijsko mejo. Naše čete so jih takoj zapazile in pognale v beg.

Ob Visli pri Zawhostu je vasica Hawowice. Cela pokrajina je jako pusta, prav pripravana za napade iz ruskega ozemlja, ker je mnogo gozdov, sotesk in samotnih krajev brez naselbin. V noči od 9. na 10. avgusta so avstrijske predstraže, ki so slutile napad od ruske strani, javile približevanje ruskih kozakov. Naše čete so se previdno umaknile v zasedo in pričakovale bližajočega se sovražnika, ne da bi dale sluha od sebe, dokler ni prišel popolnoma v zasedo. Ko so se ruski konjeniki pomaknili dovolj na naše ozemlje, začele so pokati puške od vseh strani, tako, da je bilo naenkrat postreljenih 33 kozakov; enega častnika in 12 konjenikov so vjeli, ostali pa so ubežali v divjem begu. Ko so bili ubežli kozaki že precej daleč, so postali junaški; zažgali so vas, v kateri so jih napadali kmetje z vilami, kosami in notikami.

Na naši strani je padel en vojak in dva sta bila ranjena.

#### Kozaki pri pojedini presenečeni.

Nekemu večjemu oddelku ruskih kozakov, ki je prihrumel čez rusko-avstrijsko mejo na avstrijska tla, se je godilo zelo slabo. Četa kozaških častnikov je prijanala na svojih brzih konjih tudi v graščino Witi-mana in je zahtevala od graščine jedi in pijačo. Kozaki so bili zelo lačni in žejni. Kakor izstradani volkovi so planili po jedi in pijači, katero jim je moral dati graščak. Na mizo je nanosil graščak tudi cele steklenice žganja, po katerem so kozaki slastno planili. Žganje je ruskim častnikom kmalu razvzročilo zike. Začeli so pripovedovati o svojih naporih in načrtih. Izpraševali so tudi graščaka o avstrijskih četah. Komaj, ko so se najedli in opijanili, se jim je tudi že približala usodepolna ura. Naenkrat se zasliši peket konjskih kopit, vrata se odpro in na opijanene častnike je bilo v hipu namerjenih veliko število puš-

kinih cevi avstrijskih jezdecev. Cela patrulja, obstoječa iz samih ruskih častnikov, je bila vjeta, niti eden ni ušel.

#### Kako je v Varšavi.

Osebe, došle iz Varšave v Lvov, slikajo položaj v Varšavi tako-le: V mestu Varšava in v bližnjih utrdbah se še nahaja nekaj ruske posadke. V prejšnjem tednu so aretirali v Varšavi veliko število oseb, med njimi je bilo mnogo uglednih Poljakov. Ruske oblasti so izpušile iz ječ vse morilce, vlomilce, tatove, poccetne roparje itd., vsled česar ni v mestu in v okolici nobene varnosti več.

#### Punt v ruski Ukrajini.

V ruski Ukrajini je izbruhnil punt in upor. V večjih mestih južne Rusije, kot v Odesi, Nikolajevem, Jekaterinoslavu, v Kijevu itd. so preganjali židov vedno hujša, na deželi se pa vedno bolj širi uporno gibanje kmetov. Isto, kakor l. 1905, se ponavlja tudi sedaj. Vlada je popolnoma izgubila glavo in je brez moči. Da bi po mestih vsaj začasno zabranila večjo ustajo delavstva, je s pomočjo policije uprizorila izgon in preganjanje židov. Upor kmetov je pa sploši nekaj, česar se Rusija najbolj boji. V mestih izgon židov, grozeči upor delavstva, na deželi pa punt kmetov, v tem znamenju Rusija ne bo zmagovala.

## Na morju.

Dunaj, dne 15. avgusta.

(Uradno.) Naša mornarica bo kmalu imela priliko, da nastopi v boju. Videli bomo, da se lahko zanašamo ne samo na našo močno armado, ampak tudi na našo izbornu mornarico.

#### Na vse strani.

Naše cesarstvo ima sedaj vojsko na 5 strani. Rusiji, Srbiji in Črni gori sta se pridružili še Francija in Angleška.

Vojna napoved Francije in Anglije naši državi pač nima pomena za končni izid vojske. Odločitev bo padla na kopnem v bojih Avstrije in Nemčije z Rusijo in v bojih med Francijo in Nemčijo. Naj zmaga na morju kdor hoče, zmaga na kopnem bo odločilna.

Vojna napoved Francije in Angleške poda gotovo naši hrabri mornarici priliko, da se izkaže, saj ima vojna napoved rečenih držav sploh samo namen, če mogoče, uničiti avstrijsko mornarico in uresničiti angleško-francoske težnje v Sredozemskem morju, iznebiti se nevarnega tekmeca. Če mogoče! Naša mornarica ni kdove kako velika, ali naše vojne ladje so prvovrstne, naši mornariški oficirji in vojaki so nedosegljivi, naše obrežje je tako, da bo sovražnik vsako približanje drago plačal in zato čakamo lahkega sroca, kako se bo naša mornarica spoprijela s francosko-angleškim brodomjem in smo prepričani, da bo avstrijska mornarica vsemu svetu pokazala, da je vredna naslednja zmagovalcev pri Helgolandu in Visu.

#### Angleška sodba o naši mornarici.

Vojaški izvedenec pri angleškem poslanstvu na Dunaju je še pred kratkim izjavil glavnemu uredniku dunajskega lista „Fremdenblatt“, da je avstrijska mornarica brezdvomno boljša kakor angleška. Naša mornarica je najboljša mornarica sveta.

#### Reki se ni treba nič bati.

Veliko prebivalcev mesta Reka je vprašalo reškega vladnega namestnika, če so prebivalci mesta Reke varni pred napadi angleških vojnihi ladij. Ogrska vlada je nato odgovorila, da se prebivalcem mesta Reke ni treba ničesar bati, ker je Reka nezavarovana in odprta luka, katere se po mednarodnem pravu ne smejo obstreljevati. Uradom in zavodom v mestu se je zaukazalo, da morajo tudi v bodoče ravno tako uradovati kakor dosedaj. V Reki stanujoči Angleži so morali dne 13. t. m. zapustiti mesto. Le ravnatelj tovarne za torpede, Jonesa, rodom Angleža, so si ho-tele oblasti pridržati, ker so mu znane nekatere tajnosti naših torpedov. Toda tičeek jim je en dan prej vzletel iz svojega gnezda. Se-le v Korminu ob italijanski meji se je posrečilo, vjeti angleškega begunca.

#### Nemška zmaga na morju?

Italijanski list „Corriere della Sera“ je dobil iz Stokholma brzojavko: Iz najboljšega vira dobimo vest, da se je vršila med nemškim in ruskim brodomjem bitka pri otoku Lland v Vzhodnem morju. Rusko brodomje je bilo tepeno in je moralo zbežati v Finski zaliv. Ta otok so zasedli Nemci. Hudo poškodovana ruska križarka je prišla v nemške roke.

Uradnih poročil o tem dogodku do trenutka ni. Nam se zdi vest tudi radi tega neverjetna, ker se trdi, da se je umaknilo rusko brodomje v Finski zaliv, čeprav smo pred par dnevi čitali, da so ga Rusi zaprli.

#### Italija ustavi dve nemški ladji.

List „Tribuna“ poroča, da je italijanski zunanji minister odredil, da so ustavili v Genovi nemški ladji „Moltke“ in „König Albert“, ki sta vozili pre-mog in o katerih so sumili, da bosta na odprtem morju preskrbeli s premogom nemški vojni ladji v Sredozemskem morju.

## Pomorski podkopi ali mine.

Ena najstrašnejših, a tudi najsigurnejših orožij za obrambo obrežja so pomorski podkopi ali mine. Podkopi se nahajajo pod morsko gladino, imajo na-

vadno 2 m premera in so nabiti s 300—500 kg dinamita. Največji podkopi pa vsebujejo tudi čez 1000 kg dinamita.

Imamo več vrst podkopov, in sicer opazovalne, one, ki se z električnim tokom zažigajo, in kontaktne, to so oni, ki se razpočijo (eksplozirajo), ako buti trd predmet ob nje. Najbolj redki so opazovalni podkopi. Nahajajo se do 12 m pod morsko gladino in so zvezani z žico s suho zemljo. Kadar pride sovražna ladja pod mino, zažge kdo iz opazovalne štabije na suhem z električnim tokom mino, ta se dvigne, udari v ladjo in vsled silovite eksplozije (razstrelbe) se ladja potopi. Opazovalna postaja mora imeti zelo natančne karte, kje so zasidrane take mine. Pri tem pa ji otežkuje delo valovanje morja, ki premika podkope. Če se poškoduje žica, ki veže mino z opazovalno postajo, potem je eksplozija nemogoča. Prednost opazovalnih podkopov pa obstoji v tem, da se vozijo lastne ladje brez skrbi čez nje.

Najbolj v navadi so kontaktne mine, ki razpočijo vselej, kadar zadene ob nje ladja. Prednost teh min je tudi v tem, da se zelo hitro raztresejo po morju in tudi hitro polove.

Mina učinkuje nad vse silno. Dva podkopa potopita največjo ladjo, če tudi je razdeljen spodnji del ladje v več oddelkov. Nekatere države si pomagajo proti minam na ta način, da gresta pred vsako večjo ladjo dve manjši ladji, ki sta zvezani s precej globoko v morje segajočo verigo. Na ta način ali dvignejo mino ali pa eksplozira mina brez prave škode. Mogoče pa je tudi, da z verigo odtrga mino od sidra, ki plava potem po morju, dokler ne zadene ob trdi predmet in eksplozira.

## Na Balkanu.

#### Turško-ruska vojska?

V dunajskih diplomatskih krogih so mnenja, da je precej verjetna vest, da bo Turčija te dni napovedala Rusiji vojsko. Potem ne bo dolgo trajalo, da tudi Bolgarija in Rumunija stopita iz ozadja, kajti z vso gotovostjo se trdi, da so te tri države že sklenile novo balkansko zvezo proti Srbiji in Rusiji.

#### Na Balkanu nova vojska?

Z Balkana prihajajo vesti, ki z veliko verjetnostjo kažejo na novo balkansko vojsko. Grška se pripravlja, da v sporazumu s Srbijo zasede srbski del Macedonije, katerega Srbija v sedanjem položaju ne more več obvladati, kajti ljudsko mnenje je odločno proti njej. Zato so srbske čete izven nekaterih malih posadk že popolnoma zapustile Macedonijo. Bolgarija pa gotovo ne bo mirno gledala, da Grčija zasede macedonske kraje z bolgarskim prebivalstvom, in bo prisiljena, da navali na Grško. Turčija je pripravljena na to in bo pomagala Bolgarski. Turška mornarica hoče na vsak način onemogočiti rusko brodomje, ki se nahaja v Črnem morju, armada pa bo branila Bolgarsko proti Rusiji in tudi pričela v Kavkazu nastopati proti Rusiji. Rumunija zopet naglašja, da bo toliko časa nepristranska, dokler kaka država ne prekorači njenih mej, in tako bo Rumunija prisiljena zgrabit za orožje, če bo Rusija skušala prodirati skozi rumunsko pokrajino Moldavijo. Vsled tega se zdi, da je vojska na Balkanu postala neizogibna in potem je gotovo, da bo zemljevid Balkana na novo čisto izpremenjen.

#### Trenotne razmere v Franciji.

Nek ugleden politik je o razmerah v Franciji objavil sledeče: „Francija je bila ob izbruhu vojne popolnoma iznenadena; francosko ljudstvo ni hotelo verjeti, da bi vojska že v bližnjem času izbruhnila. Francozom je bilo predbro znano, da Nemčija pod sedanjimi razmerami mora zmagati nad Francijo. Sicer med Francozi prevladuje mnenje, da je govor francoskega poslanca (senatorja) Humberta, kateri je pred kratkim javno in odločno obsojal razmere, ki vladajo v francoski armadi, bil le pesek v oči, le zlovoljen strankarski napad. To naziranje pa je popolnoma napačno. Nek državnik je kmalu nato vprašal francoskega vojnega ministra Messimyja, ali vladajo v francoski armadi res tako žalostne razmere, kakor jih je opisoval poslanec Humbert v svojem državnozbornem govoru. Minister mu je razburjeno odgovoril: „Da, Humbert ima žalibog prav, ampak pri nas na Francoskem ni mogoče izpeljati dobre deželne brambe, ker se vojni ministri večkrat v letu menjajo.“ Minister Messimy je vnet domoljub, a bil je vedno nasprotnik vojske z Nemčijo. V začetku svojega političnega delovanja je bil Messimy stotnik v francoski armadi. Pozneje je bil eden izmed voditeljev socialistično-radikalne stranke. Da francoska vlada in časopisje skuša napram francoskemu ljudstvu zatajiti pravo stanje armade, je za onega, ki pozna gnile francoske razmere, lahko umljivo. Napram ljudstvu se sedaj pravi: Nemčija nas je napadla in mi se moramo braniti. A francosko ljudstvo ne veruje poročilom francoskih listov o raznih zmagah. Vlada in časopisje je popolnoma izgubilo zaupanje ljudstva. Francoska vlada se je ravno zadnji čas imela boriti z velikimi notranjepolitičnimi težavami. Ako bi ljudstvo izvedelo, da je bila francoska armada že na več krajih tepena, bila bi vlada izgubljena, s tem pa bi bila izgubljena za Francoze tudi vojska in to še poprej, nego bi se prav pričela, kajti naenkrat bi nastala po deželi prekucija. Mnogi so mnenja, da do prekucije na Francoskem itak ni več daleč. Ko bo doživela fran-



coska armada prvi večji poraz, bo skoro gotovo nastopila tudi prekucija. Prikrivanje ima tudi na francoskem svoje meje. Četudi je moral voditelj francoske mirovne politike, znani Jaures, radi svojega mirovnega mišljenja in nastopa zoper vojsko, žrtvovati svoje življenje, vendar je na francoskem še več uplivilnih moči, ki so sovražniki sedanje politike in zveze z Rusijo. Mogoče je, da se politični boj na francoskem nenadoma preobrne in da dobijo ti močje vladno moč v svoje roke. Skoro gotovo bo nastal mir z Nemčijo na isti način kot pred 43 leti, namreč potom prekucije. Padlo bo zopet nekaj glav in znabit bo glava predsednika Poincaréja prva...

### Popotnica vojaška.

Leži, leži ravno polje,  
Po polji bela cesta gre;  
Po cesti krepko stopajo,  
Prelepi mladi fantje so.

Postojte malo, fantje vi!  
Kamo ste se namenili?  
Se hočete podat od nas,  
Ki ljubimo iz srca vas?

Zdaj z Bogom vsi prijatelji,  
Vi bratje, sestre, stariši,  
Na vojsko gremo zdaj za vas,  
Mogočni cesar kliče nas.

Slovenci zdravi, mladi vsi,  
Smo čvrsti kakor brastje mi.  
Imamo srce, krepko moč,  
Premagali bomo gredoč.

Veselo hočemo zapet,  
V Boga zaupanje ime!  
Pogumno bomo streljali,  
Sovražniki pa bežali.

Le naj ropoče in bobni,  
Iz tisoč topov naj gromi;  
Naj krogelje križem švigajo,  
Slovenci ne pobegete.

Pred nami pada vse okrog,  
Za nas skrbi pa ljubi Bog.  
Ne bode nas vlovila smrt,  
Da b' ravno pekel bil odprt.

Mladenčič, srčni bodimo!  
Bog Sabao nas var'val bo.  
Sovražnika požene strah,  
Pred nami kakor veter prah.

Leta 1851.

Anton Martin Slomšek.

### Egipt se giblje.

Egipt vzdihuje pod angleško nadvlado. Sedaj se je začelo, zlasti med turško inteligenco, veliko gibanje, ki meri na to, da se vojni dogodki primerno izrabijo in da se angleški jarem nekoliko olajša. Da se Angleži sami pripravljajo na kake izvanredne slučaje, dokazujejo sledeča znamenja: 1. Angleški nasejenci zapuščajo trumoma Kairo in deželo. 2. V Kairo je prišlo iz Južne Afrike nenavadno veliko število angleških čet. 3. Pred pristaniščem v Aleksandriji leži številno angleško brodovje. 4. Angleške pisarne so se odprle in začele nabirati z veliko naglico prstovoljce. Najmanj, kar bodo Egiptčani od Angležev zahtevali, bo državni zbor in ustava. Če bo pa imela v vojski Anglija smolo, je mogoče, da bo iz strahu pred revolucijo dala Egiptu neodvisnost in si pridržala samo Sueški kanal. Keditve, ki je sedaj v Carigradu, sam ne bode naredil proti Angležem ničesar, ker ni mož za to, njegovi ministri so pa kupljeni od Angležev. Če se bo v Egiptu kaj skuhalo, bo to zaslug turške inteligence, ki je vsa v opoziciji proti Angležem. Angleži namreč te može pri nastavljanju v višjih uradih dosledno prezirajo.

### Kako se je potopil parnik „Gautsch“.

Neki rešenec potopljenega avstrijskega parnika „Gautsch“ slika potop parnika tako-le: Morje je bilo popolnoma mirno in vožnja je obetala biti krasna. Po obedu se je podala večina potnikov h kratkemu počitku. Tudi mene se je že lotil spanec. Naenkrat občutim lahek sunek. Kazalec ure je kazal ravno na 2. uro. Planem iz postelje. Z drugimi potniki vred sem stekel v prostor za stroje. Na naše vprašanje, kaj se je zgodilo, se nam je reklo, da se je pri nekem kotlu nekaj zgodilo, toda nič hudega. Ta odgovor me je popolnoma pomiril in vsi smo šli v naše prostore nazaj. Nekaj časa smo še zbijali šale, nato pa je zopet vse utihnilo. Večina potnikov je zopet zaspala. Jaz sam pa vsled velike vročine nisem mogel zaspati. Naenkrat slišim 3 močne udarce, parnik se zaziblje. Prvi utis je bil, kakor da bi bilo kotle razneslo. Istočasno je grozno zahreščalo in vse šipe so zdrobljene popadale na tla. Sunek je bil tako silen, da me je vrglo iz postelje, vendar se nisem poškodoval, ker sem padel na mehke predmete. Natakem čevlje in hitim v sami srajci za drugimi potniki proti vhodu na krov. Ko smo odprli vrata, nam je bruhnil v obraz tako silen smrad, da bi bili skoraj popadali na tla. Ko smo prišli na krov, se nam je nudil nepopisen prizor. Na tleh so ležala trupla kakih 40—50 oseb, vsa grozno razmesarjena, nekaterih sploh ni bilo mogoče spoznati. Vse okrog je bilo krvavo. Vse je kričalo kakor zbeženo in se objemalo. Otroci so se oprijemali starišev, kričali in vpili. Tu pa tam je počil kak strel, več oseb je izvršilo iz obupnosti samomor. Med tem časom se je potapljal parnik. Kdor je ostal hladnokrven, je tekel k rešilnim čolnom. Ker so bili pa priklenjeni z verigami, jih nismo mogli odkleniti in spustiti v morje. Parnik, ki se je vedno bolj potapljal, je potegnil več rešilnih čolnov seboj. Po velikem trudu smo odklenili srečno neki rešilni čoln in stopili vanj. Neke-

ga starčka, ki se je opiral na bergljo, smo hoteli spraviti v sosednji čoln, toda čoln se je prevrnil in vsi so popadali v morje ter izginili v valovih.

**Zanimiva sestava števil.** Njegovo Veličanstvo naš sivolasi vladar cesar Franc Jožef I. je zasedel 1. 1848. prestol. Imajoč pred očmi to leto in pa sedanje 1914, prihajamo do sledečega zanimivega odkritja: Že v l. 1848. je vsebovano v številkah, kaj se bo godilo v tem letu. Evo vam enostavnega računa:

1848  
18  
48

1914

Če letnici 1848, ko je naš cesar zasedel prestol, prištejemo njene številke, 18 in 48, dobimo 1914, a to je leto sedanje vojne. Še ena sestava: V tem letu dovršuje naš cesar 66. leto svojega vladanja. Njegovo veličanstvo je zasedlo prestol l. 48. in v 18. letu svojega življenja. Ako seštejemo ti dve številki, dobimo isto številko 66. Torej, kakor da bi bilo že v l. 1848. skrito, kar se bo godilo l. 1914.

## Poročila, došla v sredo, 19. avg.

### Avstrijsko-srbsko bojišče.

Avstrijska uradna poročila o dogodkih na bojiščih so kratka, malobesedna. A drugo prednost imajo, namreč, da so zanesljiva. O bojih pri Valjevu nam uradno poročilo pove, da je zmaga naših čet odločilna. Kaj se to pravi? Odločilna za celo vojsko proti Srbom! Vsled tega smemo pričakovati kmalu novin poročil o prodranju in zmagovanju naših čet na srbskih tleh. Kmalu bomo v sruu Srbije, in s tem je Srbija naša. Da si prilastimo Srbijo, je najlepši način, kako se za vse večne čase obranimo velesrbskih agitacij.

Rusija že uvidi, da je pognala Srbijo v smrt. Zato se trudi, da bi posebno Bolgarijo dobila ob stran Srbom. Toda zaman! Bolgarija, Rumunija in Turčija sklepajo novo balkansko zvezo proti — Rusiji. Ako bodo zmagovite, dobi vsled pogodbe Bolgarija Makedonijo, Rumunija rusko Besarabijo in Turčija od Grčije svoje prejšnje otoke v Jonskem morju.

### Junaštvo hrvaškega pešpolka št. 53.

Budimpešta, dne 18. avgusta.

(Uradno.) Iz Zagreba se poroča: Baron Škrlec in zagrebški župan sta dobila včeraj od poveljnika c. in kr. pešpolka št. 53, polkovnika Širmerja, z bojišča brzojavke, v katerih naznanja polkovnik, da se je tudi zagrebški polk boril z občudovanja vrednim junaštvom ter dosegel velike uspehe. Radostno poročilo o junaštvu domačih hrvaških vojakov se je takoj razglasilo po celem mestu s posebnimi lepaki. Baron Škrlec je nato obiskal soprogo polkovnika Širmerja. Obvestil jo je o veselem poročilu ter ji je izročil 1000 K za podpore družinam vpoklicanih rezervistov.

### Hrvatje se radujejo.

Zagreb, dne 18. avgusta.

Zagrebški župan je mestno prebivalstvo s posebnimi lepaki obvestil v brzojavnem naznanilu poveljnika zagrebskega polka, da se je polk na bojišču vedel posebno junaško. Hrvaški junaki so vrgli sovražnika nazaj in so zaplenili več zastav ter mnogih drugih zmagoslavnih znamenj. Akoravno je imel polk precejšnje izgube, vendar so bili vrli Hrvatje sovražniku vedno trdno za petami ter ga zasledovali v notranjost Srbije. Poročilo o tej zmagi je vzbudilo po Zagrebu velikansko navdušenje. Ljudje stoje v gručah in se razgovarjajo o zmagi ter delajo načrte v bodočnost. Na obrazih mnogih se pa opaža skrb in naravna bojazen za svoje, ki se vojskujejo na bojnih poljih. In kako tudi n? Saj je okrog 150.000 krepkih hrvaških junakov šlo v boj za cesarja in domovino! Sovražnik si menda težko predstavlja, s kakim junaštvom so ravno sinovi hrvaškega naroda sledili klicu svoje razžaljene in stiskane domovine, to je one dežele, o kateri so Srbi mislili, da je z izdajalskim velesrbskim gibanjem in hudobno protiaustrijsko mislijo bolj spojena kot srbska tla in Belgrad sam. Kakor en mož so prihajali možje pod orožje. Najbolji dokaz, kako točno so prihajali Hrvatje pod orožje, je pač ta, da so jih morali prav mnogo odposlati na druge, manj obljubene postaje, na katerih se ni zgledalo toliko vojaških zavezancev. In ko je bilo končno tudi tam vse prenapolnjeno, so jih morali mnogo poslati nazaj domov, ali so jim pa dali začasni dopust. Samo na dveh mestih se najvišje določeno število mož ni prekoračilo. To pa se je zgodilo samo v okrajih, kjer se ljudje močno izseljujejo, kjer se družinski o-

četje in sinovi v Ameriki, od kod jim ni bilo mogoče, se takoj vrniti v domovino. Polni navdušenja so mladeniči vriskali in prepevali domoljubne, narodne in bojne pesmi, ko so šli v mesta se prigrasiti pod orožje. Akoravno je bil čez Zagreb in celo Hrvaško radi sarajevskega umora proglašen preki sod, vendar je bilo mesto te dni podobno torišču, na katerem se vrši veliko narodno slavlje. Saj je bil Hrvatom Zagreb, katerega imenujejo „naša bela prestolnica“, mesto, ki ga mnogi ne bo več videl. Navdušeni pa niso bili samo mladeniči, ampak tudi iz oči hrvaških mož, ki so že nekateri prekoračili 40. leto, je odsevala ognjevita bojna navdušenost. Vsem se je videlo, da že komaj čakajo onega dneva, ko bodo lahko zagrabili za orožje in šli v sveti boj, da maščujejo prerano smrt prestolonaslednika, ki je bil Hrvatom kakor tudi bratom Slovincem tako ljub in drag. Radi tega so prišli tudi starejši možje z radostjo brez premisleka za orožje. Dasiravno že skoro nevaženi rabe orožja, vendar so z veseljem pustili nujno delo na polju in pri hiši ter so pohiteli z mladimi vred na bojno polje.

### Polkovnik dunajskega pešpolka iz zasede ustreljen.

Dunaj, dne 18. avgusta.

Polkovnik dunajskega pešpolka št. 4, Ludovik baron pl. Holzhausen je nadzoroval prednje straže svojega polka. Pri tem ga je zadela krogla iz zasede. Oberst Holzhausen je bil pri priči mrtev. Listi poročajo, da je bil polkovnik „dajčmajstrov“, kakor se imenuje dunajski pešpolk, izboren poveljnik, spoštovan pri svojih častnikih in tudi pri moštvu. Nesreča se je zgodila prej, nego je prišel polk v ogenj.

### Kako smo dobili Sabac.

Neki ranjeni avstrijski vojak opisuje zavzetje srbskega mesta Sabac po naših četah tako-le: Zjutraj dne 12. avgusta smo dobili povelje, da prebremo reko Savo. V posameznih oddelkih smo stopili v čolne. Izrečno nam je bilo zaukazano, da ne smemo izzivati sovražnika in tudi ne poprej streljati, dokler ne pridemo na ono stran Save. Bila je krasna, svetla noč. Komaj, ko smo prišli do sredine reke, so jele padati na nas goste svinčeneke. Sreča je bila, da so Srbi slabo streljali. Sedaj smo pa mi začeli silno streljati in meriti tje, kjer se je zablskal kak strel iz sovražnih pušk. Ko smo prišli na onkraj Save, smo se hitro vrgli na tla in tako dolgo streljali na sovražnika, dokler ni bil ves bataljon na suhem. Nato smo z bajoneti pregnali Srbe. Pri tem naskoku me je zadela sovražnikova krogla. Ko je bil pa že ves polk na suhem in se polastil gričev, ki so bili v okolici, so napravili naši pionirji most čez Savo, po katerem so korakale še ostale naše čete. Mene so že obvezovali, ko so mi tovariši povedali, da so naše čete zavzele Sabac. Vsi smo dobre volje, polni navdušenja in komaj čakamo, da se nam zacelijo rane in se zopet vrnemo na bojišče. Število naših ranjencev je neznatno.

### Srbske in grške laži.

Iz Aten se poroča dunajskemu listu „Reichspost“: Grško časopisje, ki stoji očividno pod srbskim uplivom, neprenehoma poroča o avstrijskih izgubah. In kakšna so ta poročila! List „Estia“ opisuje srbsko zmago pri Zagrebu in priobčuje srbsko uradno (!) poročilo, vsled katerega so dne 3. avgusta Srbi uničili 2 avstrijski brigadi. Pohod Srbov po — Bosni se razvija kakor zmagoslavje!

Kako bodo ob koncu obračuna Srbi in Grki gledali, ko ne bo nikjer na svetu več — Srbije! Izginila bo s svojimi zmagami in zmagoslavji s površja sveta.

## Avstrijsko-črnogorsko bojišče.

Na kopnem ni nič več slišati o kaki podjetnosti Črnogorcev. Prva korajža jim je minula. Sploh pa, kakor je znano, niso šli radi proti nam na vojsko, ampak le prisiljeni od Rusov. Sedaj kralj Nikita menda že uvidi, da je tokrat slabo spekuliral, ko se je udal ruskemu pritisku. Tudi Albanci ne bodo Črnogorcev pustili v miru, ampak si šli po kraje, ki jim jih je vzela Črna gora.

### Avstrijci pred Barom.

Dunaj, dne 16. avgusta.

Italijanskemu listu „Corriera della Sera“ poroča njegov poročevalec iz Bara dne 8. avgusta: Ko sem došel dne 7. avgusta v črnogorsko pristanišče Bar, mi je izjavil nek črnogorski častnik, da je bila dne 6. avgusta popoldne med Črno goro in Avstrijo napovedana vojska. V mestu Bar je bilo že od ranejšega jutra zelo pusto. Maloštevilni Črnogorci, ki so še ostali v mestu, so zbežali v gore. Danes zjutraj okrog 8. ure smo opazili, da se bližata mestu dve avstrijski križarki in dva torpedna čolna. Vsi smo bili prepričani, da nameravajo avstrijske ladje uničiti tukajšnje



postajo za brezžične brzojave. Med tem so prišle ladje do pomola. Silovit grom dveh topovih strelcev je močno stresel našo hišo. Bila sta dva slepa strela ali takozvani bojni pozdrav. Sedaj nismo bili več v dvomu, da bodo Avstrijci uničili brzojavno postajo. Čakali smo, kedar se bo zdrobil visok drog brezžične brzojavne postaje in kedar se bo zrušila cela stavba. Z velikim presenečenjem smo opazili, da so prvi granatni streli padali v polkrogu čez morski zaliv, preko naših glav in za nami na tla. Dve ali tri kroglice so takoj nato zadele električno postajo. Kakih štiri ali pet strelcev je končno zadelo brzojavno postajo. Visoki drog je ostal nepoškodovan, poslopje, v katerem je bil urad za brezžične brzojave, pa je bilo spremenjeno v kup razvalin. Ko so nato avstrijske ladje krožile pred zalivom in so skušale prodreti dalje v zaliv, so Črnogorci oddali z utrdbe na ladje nekaj strelcev. Deset Črnogorcev je začelo s puškami in samokresi streljati na avstrijske ladje. Dozrlevalo se nam je, toda z vso gotovostjo tega ne trdimo, da so Črnogorci streljali tudi iz dveh topov, ki sta bila postavljena za dalj za brezžično postajo.

## Avstrijsko-rusko bojišče.

### Bitka pri Sokalu.

Ko so zapustile naše čete Sokal, so vdrl v mesto ruski kozaki in je zažgali. A naši vojaki so zapazili požar in se vrnili. Obkolili so kozake in skoraj vse pobili.

Gališko mesto Sokal leži na desnem bregu reke Bug ob državni železniški progi Jaroslav-Sokal. Mesto šteje kakih 10.000 prebivalcev, večinoma poljske narodnosti. Sokal je zgodovinsko znamenito mesto. Tukaj so l. 1519 porazili Tatari poljsko armado.

### Bitka pri Dombrovi.

Neki očividec slika bitko naših čet s kozaki pri Dombrovi sledeče: Dne 7. avgusta je prekoračil močen oddelek ruskih kozakov rusko-avstrijsko mejo pri Dombrovi ter napadel naše obmejne straže. Naši, majhen oddelek pešcev in orožnikov, je sprejel Ruse s streli iz pušk, na kar so se Rusi takoj umaknili v bližnji gozd na ruska tla. Od tam so začeli streljati iz strojnih pušk na našo četo, katera je bila skrita za zidovjem zapuščenih hiš. Po kratkem boju so se Rusi umaknili. Na bojišču so pustili 7 mrtvih, ranjence so pa vzeli seboj. Do večje praske je pa prišlo dne 9. avgusta pri Kvalovicah blizu Dombrove. Rusi, kakih 500 mož, so se približali meji. Naše čete, poskrbite za nekim zidom, so jih dostojno sprejele. Padlo je več kakor 30 kozakov, med temi tudi neki ruski častnik, 2 kozaka sta bila pa vjeta. Vsi ostali so zbežali. Naša četa je zaplenila 20 ruskih konj in večjo množino streliva. Na begu so zažgali kozaki vas Kvalovice. Zgorelo je 50 kmečkih hiš. Nekega kozaka, ki je nameraval zažgati kmečko hišo, je dotični kmet na mestu ubil.

## Nemško-rusko bojišče.

### Nemške čete zopet zasedle rusko mesto.

Berolin, dne 18. avgusta.

(Uradno.) Wolffov časnikarski urad poroča: Nemške čete so zasedle rusko mesto Mlava.

Mesto Mlava leži v ruskem okraju Plozk na križišču železnice: Marienburg-Mlava in Mlava-Varšava. Mlava šteje okrog 12.000 prebivalcev ter ima 2 katoliški, 2 protestantski in 1 rusko cerkev ter 1 židovsko molilnico. Prebivalstvo se zelo peča s trgovino z žitom, usnjem in oljem.

### Nemška zmaga proti Rusom.

Berolin, dne 18. avgusta.

Dne 18. avgusta je prvi nemški (vzhodno-pruski) armadni kor trčil pri Stallupōnem z Rusi skupaj in jih premagal z neizmerno hrabrostjo. Nemci so vjeli 3000 Rusov in zaplenili mnogo strojnih pušk.

Stallupōnen je vzhodno-prusko okrogno mesto, 11 km od ruske meje. Bitka se je torej vršila na nemških tleh. Mesto ima 5273 prebivalcev, večinoma katoličanov.

## Nemško-francosko bojišče

### Dva nemška bataljona tepena.

Berolin, dne 18. avgusta.

(Uradno.) Do bitke pri Mülhlausnu, o kateri smo že pretekli teden poročali, je prišlo le slučajno. Poldrug francoski armadni zbor je vdrl v Gornjo Alzacijo. Naše čete so se med tem še-le zbirale. Naši so se vkljub temu vrgli na sovražnika, tako, da se je užugan moral umakniti proti mestu Belfort.

Razvrstitev in dohod naše armade se je nato nadaljeval. Med tem je bil maj oddelek štrasburškega trdnjavskega topništva močno tepen. Dva bataljona trdnjaviških topničarjev s topovi in strojnimi puškami, ki sta se pomikala skozi prelaz Vozezen blizu mesta Schirmeck, so nenadoma napadli Francozi v smeri od mesta Donon z močnim streljanjem iz topov.

Ko so došli naši oddelki v prelaz, so nam Francozi z močnim streljanjem uničili naše topove in strojne puške, katere smo pustili na bojšču. Sovražnik je pozneje najbrž topove in strojne puške, ki so bile še porabne, zaplenil, ko se je pomikal proti Schirmecku. Ta neznatni vojni dogodek je ostal brez posebnega upliva na vojna podvzvetja. Vendar pa je ta poraz svarilen vzgled za prevelike vojne predznosti in nepredvidnosti. Oba tepena bataljona sta zopet srečno ušla v svojo trdnjavo. Izgubila sta sicer topove, a izgubila nista poguma. Preiskava bo pokazala, ali je prebivalstvo kraja, kjer se je vršila bitka, izdalo sovražniku početje in pomikanje obeh bataljonov.

### Francoske čete prišle v Belgijo.

Berolin, dne 17. avgusta.

Francoske čete so prikorakale v Belgijo Nemcem nasproti. Kakor se vidi, je tudi Francozom mnogo na tem, da se vojska ne vrši na njih zemlji, ampak na tuji. Uradno poročilo se glasi:

Močne francoske čete so prestopile belgijsko mejo ter korakale v smeri proti Gembloux.

Gembloux je važno železniško križišče, kakih 15 km severozahodno od trdnjave Namur. Ker sedaj tudi Francozi prodirajo, se bo gotovo kmalu bila na belgijskih tleh večja nemško-francosko-belgijska bitka.

### Belgija odklanja prijateljstvo Nemčije.

Berolin, dne 17. avgusta.

(Uradno.) Ko so nemške čete zavzele Litih, je po neki nepristranski (nevtralni) državi poslala Nemčija belgijski vladi sledeče naznanilo: Naša armada je po junaškem odporu vaših čet zavzela v naskoku trdnjavo Litih. Nemška vlada globoko obžaluje, da je radi znanega protinemškega stališča belgijske vlade prišlo do tega krvopreltja. Nemčija ne prihaja v Belgijo kot sovražnik; prisiljena vsled nastalih razmer in vsled vojaških podvzetij sovražne Francije, je prišla Nemčija do težkega sklepa, da vkoraka s svojo armado v Belgijo, ter je zasedla Litih kot torišče za svoja bodoča vojna podvzvetja. Ko je sedaj belgijska armada z junaškim odporom kljub veliki premoči nemške armade sijajno rešila čast svojega orožja, prosi nemška vlada belgijskega kralja in njegovo vlado, naj obvaruje Belgijo nadaljne vojne grozote. Nemška vlada je pripravljena, sprejeti vsak sporazum, ki se da doseči z ozirom na njeno razmerje s Francijo. Nemčija ponovno in slovesno zagotavlja, da ni vdrla v belgijsko ozemlje z namenom, si prilastiti belgijsko zemljo, in da je tak namen naravnost izključen. Nemčija je še vedno pripravljena, da odklopiče takoj svojo armado z belgijskega ozemlja, kakor hitro bo vojni položaj to pripustil.

Belgija je ponudbo Nemčije zopet odklonila. Dne 13. t. m. je Belgija odgovorila: V predlogu, katerega nam je stavila Nemčija, so zapopadene in se ponavljajo vse one zahteve, katere je vsebovala zadnja spomenica (ultimat) Nemčije z dne 2. avgusta. Zvesta svojim mednarodnim obveznostim, Belgija ne more drugega, kakor le ponoviti svoj prejšnji odgovor, in sicer to tem bolj, ker se je od 3. avgusta t. l. naprej grešilo proti vojni nepristranosti, ker se je zanesla v njeno ozemlje krvava vojska in ker so prihiteli Belgiji na pomoč vse velesile, ki jamčijo za njeno nepristranost.

Ta odgovor bo imel za posledico, da bo Nemčija nastopala proti Belgiji kot proti svoji pravi sovražnici.

### Hrabra nemška mladinska bramba.

O boju pri Litihu poročajo še: Posebno se je odlikovala nemška mladinska bramba, ki je spredaj na utrdbah odnašala ranjence z bojišča in spremljala avtomobile z ranjenci v bolnišnice. Prevoz ranjencev je zelo dobro organiziran. Vse se vrši z avtomobili, ki so vojaško zastraženi. V vsakem avtomobilu ležita po 2 moža mladinske obrambe. Dosedaj se je mladinska obramba vedno hrabro izkazala.

### Ruski parnik s 4000 vojakov šel v zrak.

Carigrad, dne 17. avgusta.

V ruskem Kavkazu se pojavljajo nemiri. Kjer prebiva narod Georgijcev, je izbruhnil upor proti ruskim oblastim. Usmrtili so 4 ruske oficirje in kakih 80 vojakov. Ruska vlada se boji, da se nemirni duh polasti tudi drugih pokrajin.

Čudno pa je, kaj se godi v mestu Sebastopol ob Črnem morju. Vse, kar bi naj služilo za njegovo obrambo, se spravlja na ladje, a med drugim tudi okoli 400 topov. Odplulo je izpred Sebastopola 16 torpedov, 7 oklopnih križark in 4 hidroplani (zrakoplovi za nad vodo). Pri tem je pa zadel ruski prevoznik parnik na mino in razletel. Vsa municija in 4000 vojakov je izginilo v morju, tudi raztrgani parnik se je potopil.

### Nemški podmorski čoln se v boju potopil.

Berolin, dne 18. avgusta.

(Uradno.) Več nemških podmorskih čolnov je križarilo ob angleški morski obali. Podmorski čoln, imenovan „U 15“, se od te vožnje ni več vrnil. — Angleški listi poročajo, da je bil čoln „U 15“ v boju z angleškimi vojnimi ladjami — uničen. Če so imele tudi angleške vojne ladje kako izgubo, še ni znano.

Nemški podmorski čoln, kateri se je v boju z angleškimi vojnimi ladjami najbrž potopil, je bil leta 1912 v angleški ladjedelnici v Dancigu spuščen v morje. Čoln je bil dolg 50 m, širok pa je bil samo 5 m. Brzina njegove vožnje je znašala 15 morskih milj na uro. Posadka je štela 25 mož. Pod vodo se je mogel držati čoln samo 3 minute.

Podmorski čolni so za druge ladje zelo nevarni. Čoln se približa ladji, katero namerava napasti, do bližine 3 ali 2 milj, nato pa se skrije pod morsk gladino in tako pod vodo odda strel iz torpednega topa proti sovražni ladji. Streli iz torpednega topa niso enaki navadnim topovim strelom. Torpedov naboj je podolgovat in ima na sprednji strani ost. Če tak naboj prileti z veliko silo ob bok ladje, istega predele in ladja je, ako je torpedo dobro zadel, gotovo izgubljena. Torpedni čolni stanejo po 800.000 K.

## Razne novice.

\* Sv. Oče so, kakor poroča „Giornale d' Italia“, zboleli in se morali vleči. Nastopila je lahka vročnica.

\* Slavnost v mariborski stolnici. 18. avg. dopoldne ob 9. uri se je začela v mariborski stolnici izvanredno lepa svečanost v proslavo rojstnega dne presvitlega cesarja Franca Jožefa I. Cerkev je bila nabito polna vernega ljudstva. Udeležili so se slovesnosti mariborska čč, duhovščina, zastopniki vseh mariborskih oblasti in uradov, med njimi: poveljnik mariborske posadke s poveljniki posameznih vojaških oddelkov, okrajni glavar z uradniki političnega in davčnega oddelka okrajnega glavarstva, predsednik okrogne sodišča z odposlanstvom sodnijskega uradništva, mestni župan z zastopniki občinskega sveta, zastopstvo okrajnega zastopa itd. Od 9.—10. ure so imeli prevzvišeni g. knezoškofo pridigo, v kateri so slavili vrline našega sivolasega vladarja, nato pa so darovali ob mnogoštevilni asistenci slovesno sveto mašo. Med sv. mašo so se med duhovniki in vernim ljudstvom pobirali prispevki za avstrijski Rudeči križ in za rodbine vpoklicanih rezervistov in črnovojnikov.

Razsvetljava v Mariboru v ponedeljek zvečer. Na predvečer rojstnega dne Nj. c. in kr. Veličanstva je bilo mnogo hiš v Mariboru razsvetljenih. Na hodniku stolnega zvonika je gorelo veliko število lampijončkov. Na oknih škofijske palače je bilo nad 100 lučic. Lepo razsvetljena je bila tudi kapiteljska hiša in posebno lepo tiskarna sv. Cirila.

\* V kn.-šk. dijaško semenišče v Mariboru so bili na novo sprejeti: petošolca Ignac Zernec iz Negove in Franc Šega od Sv. Venčesla; četrtošolca Jakob Zidanšek iz Spitališča; tretješolci Franc Časl od Sv. Frančiška, Ferdinand Drofenik od Sv. Petra pod Sv. Gor., Blaž Sajko od Sv. Jurija ob juž. žel. in Franc Skale iz Žit; drugošolci Franc Avsenak iz Rajhenburga, Friderik Belina iz Pilštajna, Janez Budja od Sv. Križa pri Ljutomeru, Alojz Dijak iz Ljutomeru, Stanislav Cajnar od Sv. Tomaža pri Veliki Nedelji, Karol Lamut iz Konjice, Alojz Pajtlar od Sv. Lovrenca pri Mariboru, Jožef Preac od Sv. Marjete pri Ptuj, Ignac Tirš od Sv. Ane na Krembergu in Mihael Valentan iz Kamnice.

\* Izkaz mrtvih in ranjenih. Kdor hoče imeti seznam mrtvih in ranjenih na bojišču, naj pošlje po poštni nakaznici 2 K na naslov „Tiskarna sv. Cirila“, p. Maribor, in naj na izkaznico natančno zapiše svoje ime, bivališče in pošto ter zraven še pristavi: Ta znesek je za izkaz mrtvih in ranjenih. Kajti če se vse to ne zapiše natanko, ne moremo izkazov poslati. Mariborčani si lahko v tiskarni ustmeno naročijo izkaz. Kadar bo izšel prvi izkaz, naznanimo v listih.

\* Somišljenikom. Prosta razprodaja listov je dovoljena pod gotovimi pogoji v korist Rdečemu križu. Somišljeniki, ne zamudimo tega izvanredno važnega dovoljenja! Upeljimo povsod razprodajo, ki se bo posebno ob nedeljah dobro obnesla. Pripomnimo posebno za trge, da izide v naši tiskarni vsak dan posebna izdaja ali „Straže“ ali „Slov. Gospodarja“!

\* Važno za vse naročnike „Slovenskega Gospodarja“, ki hočejo dobivati novice dvakrat na teden. Gotovo ima velika večina naših naročnikov koga v vojski. Zato se naši naročniki že zdaj silno zanimajo za dogodke na bojiščih, a to zanimanje bode še rastlo, ko bode v prihodnjih tednih naša armada imela odločilne boje s sovražniki.

Da ustrezemo nekoliko radovednosti naših čitateljev, smo zdaj že štirikrat brezplačno poslali svojim naročnikom v ponedeljek „Stražo“ in jim tako naznačili najvažnejše dogodke. Pri tem smo žrtvovali vsaki teden nad 300 K samo za znamke, papirja, tiska in drugega dela niti ne računamo. Teh velikanskih stroškov ne moremo več nositi, ker bi znašali do novega leta okroglo 7000 K. Naročnina za naš obsežen list je že itak tako nizka, da se nam splošno čudijo, kako moremo tak list dati za 4 K na leto! To uvidi vsak pameten človek!